

Ks. Ludwik KRÓLIK

DZIESIĘĆ DOKUMENTÓW ZWIĄZANYCH Z PARAFIĄ ROKITNO

Wprowadzenie

Wieś Rokitno, położona niedaleko Błonia w województwie warszawskim, już w średniowieczu była znaną miejscowością. Osada ta wówczas dzieliła się na dwie części: Rokitno Dolne i Górne. Rokitno Dolne wraz z kościołem Świętego Wojciecha (prawdopodobnie XI w.) stanowiło w późniejszym okresie część uposażenia archidiakona czerskiego - warszawskiego. Natomiast Rokitno Górne należało do okolicznej szlachty, która była fundatorem kościoła Świętego Jakuba (XIII w.). Począwszy więc od XIII do XVII wieku istniały tam dwie placówki duszpasterskie: Rokitno Dolne i Rokitno Górne¹.

Jednak w 1698 r., dzięki staraniom biskupa M. Święcickiego (pochodził ze Święcic koło Rokitna), obie te parafie zostały połączone i przekazane pod zarząd księży komunistów (congregatio presbyterorum saecularium in communi viventium). Niedługo potem (1704) nadszedł z Rzymu dekret unifikacji obu kościołów i parafii, wydany przez papieża Klemensa XI. Od tej chwili, aż do dzisiejszych czasów, była i jest jedna parafia w Rokitnie².

Opracowanie monografii parafii archidiecezji warszawskiej poważnie utrudniała szczupła baza źródłowa. W czasie zawieruchy wojennej i z innych nieznanych przyczyn zaginęło bezpowrotnie wiele dokumentów. Te, które się zachowały, są dla badaczy przeszłości niezwykle cenne, ale wymagają konserwacji. Warto je uchronić od kolejnych zniszczeń, stąd powstała koncepcja wydania ich drukiem³.

Poniżej prezentujemy dziesięć dokumentów związanych z parafią Rokitno.

¹ A. WIECZOREK, *Dzieje parafii Rokitno do 1939 roku*, Warszawa 1982, mps ASTK, s. 22nn, 28nn. Autor poświęcił parafii Rokitno 106 stron swojej pracy magisterskiej. Omówił geografiię i przeszłość terenu, początki parafii, jej terytorium, przynależność administracyjną, uposażenie parafii i miejsca kultu (kościół parafialny, sanktuarium Maryjne).

² P. STANISZEWSKI, *Życie religijne i duszpasterstwo parafii Rokitno do 1939 roku*, mps ASTK. Kolejna praca magisterska, wykonana na ASTK, uzupełniająca dysertację A. WIECZORKA. Dzięki tym dwom pracom otrzymaliśmy pełny obraz dziejów parafii Rokitno.

³ Zob. L. KRÓLIK, *Osiemnastowieczne dokumenty parafii Boglewice*, WST 3(1985-90), 278-290.

Rzucają one wiele światła na tę placówkę duszpasterską. Należy podkreślić, że ogromną zasługę w zgromadzeniu i uporządkowaniu tych pism położył jeden z długoletnich duszpasterzy parafii Rokitno (1880-1929) ksiądz Władysław Sędziakowski. Ten gorliwy kapłan uporządkował stare kopie oryginalnych dokumentów z XVII i początków XVIII stulecia. Oprawił je w formie książeczki, którą zatytułował: "*Iura ecclesiae Rokitnensis*". Napis ten wyłoczony został złotymi literami na twardej, tekturowej okładce. Na wewnętrznej stronie okładki znajduje się notka, sporządzona przez księdza Wł. Sędziakowskiego. Brzmi ona następująco: "Byłem w dolnym kościele przez 5 dni, gdy w październiku 1914 r. (od 13 do 18) Moskale i Niemcy kościół przeze mnie dokończony (po 200 latach) - zbombardowali! X. Wł. Sędziakowski"⁴.

Na kolejnej stronie, nie numerowanej, dalsza informacja, która wyszła również spod pióra księdza Wł. Sędziakowskiego. Oto jej treść: "Objaśnienie! Dokument na pergaminie, wielkiej wagi dla Rokitna z 1704 r. papieża Klemensa XI, nader trudny do odczytania, ja niżej podany odnalazłem i wierny odpis tego dokumentu kazałem (jeszcze przed zbombardowaniem kościoła w Rokitnie w 1914 r.) takowy oprawić - właśnie w tej książkowej formie, aby moi następcy mieli ułatwienie w odczytaniu tego dokumentu (i innych następnych). Rokitno dnia 16 lutego 1921 r. X. Wł. Sędziakowski, proboszcz parafii Rokitno, prałat kolegiaty łowickiej, mający obecnie 75 lat życia i 41 rok jako proboszcz w Rokitnie, urodzony w Łowiczu 1846 r., na kapłana wyświęcony w Lublinie w 1872 r. Bogu! Ora pro me peccatore!"⁵.

Z powyższej relacji wynika jasno, iż ksiądz Wł. Sędziakowski wiele przyczynił się do zgromadzenia tych ważnych dla parafii dokumentów. Czterdzieści dziewięć lat swojego kapłańskiego życia poświęcił opisywanej parafii. Zapisał się nie tylko jako dobry duszpasterz, ale również porządkował i kompletował księgi i dokumenty źródłowe⁶.

Książeczka-kopiarz znajdowała się do tej pory "na dnie" rozmaitych ksiąg parafialnych w Rokitnie. Odnalazł ją Paweł Staniszewski, alumn Metropolitalnego Seminarium Duchownego w Warszawie (uczestnik seminarium historii Kościoła - obecnie kapłan), który zajął się życiem religijno-moralnym i duszpasterskim tej parafii. Ponieważ książeczka-kopiarz przekazana została do Archiwum Archidiecezjalnego w Warszawie, dlatego w przypisach obecnego artykułu zamieszczono to Archiwum, jako przechowujące.

⁴ ArWwa, *Iura ecclesiae Rokitnensis*.

⁵ *Tamże*.

⁶ Zob. przypisy 1 i 2.

Dokumenty

Nr 1

Inkorporacja kościoła świętego Jakuba Apostoła w Rokitnie

Rzym, 5 XII 1704

Papież Klemens XI włącza parafię świętego Wojciecha (Rokitno Dolne) do parafii świętego Jakuba Apostoła w Rokitnie Górnym, przytacza w całości pismo papieża Pawła II z maja 1465 roku odnośnie do alienacji dóbr kościelnych, podaje racje korporacji kościoła świętego Jakuba Apostoła i wyraża zgodę na przekazanie nowo utworzonej parafii księżom komunistom.

Oryginał nie znany.

Kopia, Archiwum Archidiecezjalne w Warszawie, *Iura ecclesiae Rokitnensis*, k. 1-9. Tytuł wpisu: "*Incorporatio ecclesiae parochialis Rokitnensis tituli sancti Jacobi Apostoli*".

(k. 1) Clemens⁷ episcopus, servus servorum Dei. Dilecto filio nostro et Sedis Apostolicae nuntio in Regno Poloniae, commoranti salutem et apostolicam benedictionem. Summa redemptoris nostri clementia, meritis licet imparibus, ad beati Petri cathedram evecti, ad ea libenter intendimus, per quae divinus cultus semper augeatur et parochialium ecclesiarum, et dignitates in ecclesiis collegiatis obtinentium utilitatibus consulatur, prout locorum qualitatibus, bene pensatis conspicimus, in Domino salubriter expedire. Dudum siquidem a praedecessore nostro, felicitis recordationis Paulo Papa II⁸, emanarunt litterae tenoris sequentis: Paulus⁹ episcopus, servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam. Cum omnibus iudiciis sit restitudo, iustitiae et conscientiae puritas observanda, id multo magis in confessionibus alienationum rerum ecclesiasticarum convenit observari, in quibus de Christi patrimonia et dispensatione pauperum, de non proprio cuiusq(ue) peculio agitur veltractatur. Quapropter oportet, ut examinandis huiusmodi alienationum causis, quae a Sede Apostolica in forma, si in evidentem utilitatem cedant (k. 2) oneratis, ecclesiasticarum iudicium conscientiae delegantur, nihil favor usurpet, nihil timor extorqueat, nulla expectatio premii, iustitiam conscientiamq(ue) subvertat. Monemus igitur et delegatis, huiusmodi districte praecipimus, ut caute et diligenter attendant, causas in litteris apostolicis, per supplicantes expressas, illasq(ue) solícite examinent atque discutiant. Testes et probationes super narratorum veritate recipiant et solum Deum prae oculis habentes omni timore aut favore deposita, ecclesiarum indemnitatibus consulant, nec in laesionem aut detrimentum earum decretum quomodolibet interponant.

Siquidem commissarius aut delegatus conscientiae suae prodigus, in gravamen aut detrimentum ecclesiae per gratiam aut timorem, vel auctoritatem interprosuerit, inferior quidem episcopo sententiam excommunicationis

⁷ Papież Klemens XI (1700-1721).

⁸ Papież Paweł II, rządził Kościołem w latach 1464-1471.

⁹ Tenże.

incurrat. Episcopus vero aut superior ab executione detrimenti ecclesiae illati. Nihilominus condemnandus sciturq(ue), quod si suspensione durante damnabiliter se ingresserit divinis irregularitatis laqueo se involvet, a quo nisi per Summum Pontificem poterit liberari. Is vero, qui dolo, vel fraude aut scienter in detrimentum ecclesiarum alienationem fieri procuraverit, aut per sordes, vel impressionem alienationis decretum extorserit. Similem sententiam excommunicationis incurret, a qua nisi per Romanum Pontificem possit absolvi. Ad restitutionem nihilominus vero alienatarum cum fructibus quandocunq(ue) de praemissis constiterit condemnandus.

Volumus autem quod delegati et commissarii praefati de poenis constitutionis modernae specificè moneantur, et in quibuscunq(ue) litteris et concessionibus huiusmodi hunc statutum regestrum inseratur. Nulli ergo hominum liceat hanc paginam, Nostrae monitionis et voluntatis infringere, vel ei ausu temporario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit indignationem Omnipotentis Dei ac Beatorum Petri et Pauli Apostolorum eius, se noverit incursum. Datum Romae¹⁰ apud (k. 3) sanctum Petrum ac Incarnationis Dominicae, millesimo quadringentesimo sexagesimo quinto, diebus Maii, pontificatus nostri anno primo.

Et deinde. Exhibita nobis nuper pro parte dilecti filii moderni archidiaconi saecularis et forsam Insignis Collegiatae Ecclesiae¹¹, oppidi civitatis noncupati Varsaviae¹², Posnaniensis dioecesis¹³, petitio continebat. Quod cum ipse ratione archidiaconatus¹⁴ dictae ecclesiae dignitatis inibi forsan principalis existentis, quem obtinet, possideat duas villas ad dictum archidiaconatum, inter alia illius bona legitima spectantes et de sua praebenda ac iurisdictione archidiaconali, et in praefata dioecesi Posnaniensi¹⁵ existentes, unam videlicet in Rokitno¹⁶, cum lignea et fere diruta parochiali ecclesia s(ancti) Jacobi Apostoli¹⁷, quae de antiquo iure patronatus laicorum videlicet familiae infrascripti, Nicolai Stanislai episcopi¹⁸ ex fundatione vel dotatione existit, et in qua sacra imago B(eatae) M(ariae) V(irginis)¹⁹ colitur et non solum nulla sacrificia fiunt, et

¹⁰ Rzym, stolica chrześcijaństwa.

¹¹ Kościół kolegiacki Świętego Jana Chrzciciela w Warszawie (1406).

¹² Warszawa, stolica kraju.

¹³ Diecezja poznańska, erygowana w 968 roku.

¹⁴ Archidiaconat warszawski (od 1406 r.), okręgowa jednostka administracyjna w granicach diecezji poznańskiej.

¹⁵ Zob. przypis 13.

¹⁶ Rokitno, wieś k. Błonia, woj. warszawskie.

¹⁷ Św. Jakub Apostoł, patron parafii w Rokitnie Górnym.

¹⁸ Mikołaj Stanisław Święcicki h. Jastrzębiec, biskup poznański w l. 1699-1707. Zmarł w Wiedniu 1707 r. i pochowany został w tamtejszej katedrze.

¹⁹ Obraz słynący łaskami, przedstawiający Najświętszą Maryję Pannę, która na lewym ręku trzyma Dziecię Jezus. Data powstania obrazu nie jest znana. Na pocz. XVII w. obraz ten znajdował się w drewnianym kościele Świętego Jakuba w Rokitnie Górnym. Gdy w 1698 r. nastąpiło połączenie dwóch parafii rokitnickich, obraz Matki Bożej został ulokowany w ołtarzu głównym nowo wybudowanej świątyni. Na jesieni 1914 r., podczas działań wojennych na terenie Rokitna, gdy kościół parafialny uległ prawie całkowitemu zniszczeniu, obraz Matki Bożej ocalał nietknięty prawie żadną kulą. Przeniesiony na pewien czas do prowizorycznego drewnianego kościółka, wrócił ponownie do nowo odbudowanej świątyni, gdzie do dziś zajmuje centralne miejsce w ołtarzu wielkim.

sacramenta frequentur administrantur, sed et Verbum Dei praedicantur et ad quam Christi fideles ob miraculorum frequentiam, quae a praefata Beata Maria Virgine fiunt undiq(ue) confluunt.

Altera vero dictae villae adiacentem Chruślin²⁰, noncupatam cum parochiali ecclesia s(ancti) Adalberti²¹, episcopi et martyris, qua intra unius stadii spatium a praedicta parochiali ecclesiae s(ancti) Jacobi distat tantum, et ab immemorabili tempore ac a fere centum annis vacat et ab illius fructuum tenuitatem viginti quatuor aurum de camera non excedentium, ad congruam illius rectoris seu vicarii pro tempore existentis, sustentationem non sufficientem rectore e domo parochiali caret, manetq(ue) semper fere clause, uti privatum oratorium ob idque cura animarum in ea non exercetur et Venerabilis Frater noster Nicolaus Stanislaus Świącicki²², modernus episcopus Poznaniensis²³, proinde considerans, quod (k. 4) omnes non solum dictarum villarum habitatores, sed et finitimi ac convivini et extranei ex longiquis regionibus ad dictam parochialem ecclesiam confluunt, quodque si dicta ecclesia parochialis s(ancti) Adalberti²⁴ dictae parochiali ecclesiae s(ancti) Jacobi²⁵ uniretur in maiorem Dei gloriam et eiusdem B(eatae) V(irginis) honorem cederet, et adhuc effectum p(rae)fatam parochialem ecclesiam sancti Jacobi²⁶ proprio aere lapidibus reaedificare caeperit, aliaq(ue) aedificia et mansiones ad effectum inibi introducendi congregatione presbyterorum saecularium in communi viventium²⁷, qui curam animarum ambarum parochialium ecclesiarum huiusmodi exercere, et alia ad divinum cultus et fidelium devotionem augendam peragere teneantur extruere intendat, et hac de causa, si tamen et bonis dictarum villarum pro construendis aedificiis dictae parochialis ecclesiae sancti Jacobi continguis, nedum pro commoditate congregationis presbyterorum inducendorum huiusmodi verum etiam ad evitandum irreparabile damnum praediis et bonis dictarum villarum proveniens ex maxima populi multitudine, undequa(ue) ad praefatam imaginem eiusdem B(eate) M(ariae) Virginis in parochiali ecclesia s(ancti) Jacobi, huiusmodi existantem invisendam, ut praefertur confluentis indigeat et ut opus, tam pium et proficuum perfici possit, et divinus cultus magis quam antea augeatur et animarum curam parochianorum ambarum parochialium ecclesiarum huiusmodi, cum maiori vigilantia et assiduitate exerceri valeat praefatus archidiaconus, suam et dicti archidiaconatus conditionem meliorem efficere

²⁰ Chruślin, wieś k. Łowicza, w woj. skierniewickim. Na dole karty dopisek: "Chruślin - inscripsit Sędziakowski, cur Rokit. an. 1901".

²¹ Św. Wojciech († 997), patron parafii w Rokitnie Dolnym.

²² Zob. przypis 18.

²³ Poznań, miasto wojewódzkie, stolica biskupia.

²⁴ Zob. przypis 21.

²⁵ Zob. przypis 17.

²⁶ Tamże.

²⁷ Było to zgromadzenie księży diecezjalnych, założone przez ks. Bartłomieja Holtzhausera w Bawarii, mające na celu wspólnotę życia kapłanów; wspólna była kasa, modlitwy, ćwiczenia duchowe. W ubiorze nie różnili się niczym od innych kapłanów. Do Polski zostali sprowadzeni w r. 1685 i osiedlili się w Górze Kalwarii. Zajmowali się prowadzeniem seminariów duchownych, m.in. kierowali również Seminarium Świętego Jana Chrzciciela w Warszawie. Rektorzy tego Seminarium byli proboszczami w Rokitnie.

cupiens, dictas duas villas, ex quibus non ultra quingentos florenos polonicales annuatim retrahit, cum omnibus earum dominiis, praediis, campis, sylvis, nemoribus, nec non proprietatibus adiacentiis et pertinentiis universis cum dicto Nicolao²⁸ episcopo, pro tot bonis suis patrimonialibus, ab omni onere censu, caducitate, canone, ac hypotheca, fidei comisso prorsus liberis et ad dictum Nicolaum Stanislaum²⁹ (k. 5), legitime spectantibus annui redditus mille florenorum polonicalium similium, qui semper immunes et liberi esse debeant a quocunq(ue) onere, tam novo, quam antiquo imposito seu imponendo a Republica Poloniae, etiam pro manutentione militum eiusdem Reipublicae, suppositis tamen semper per dictum Nicolaum Stanislaum³⁰ episcopum, eiusque in bonis eius haeredes et successores pro tempore existentes oneribus, si quae super dictis bonis assignandis adsint.

Cum hoc etiam quod dictus Nicolaus Stanislaus³¹ episcopus summam trium millium florenorum similium pro emenda domo archidiaconali, pro nunc et pro tempore existentis archidiaconi, dictae collegiatae ecclesiae commoditate in praefato oppido Varsaviae, aut alibi prout magis expediens visum fuerit assignare. Nec non omnes et singulas expensas, circa expeditionem praesentium quomodolibet necessarias et opportunas de suis propriis pecuniis facere debeat ac etiam teneatur.

Firma tamen semper et illaeso manente pro eodem Nicolo Stanislao³² episcopo eiusque haeredibus et successoribus praefatis, ut antea iure patronatus et iure nominandi ad dictam ecclesiam parochialem s(ancti) Jacobi³³, ita ut deinceps ad illam unus ex presbyteris dictae congregationis illibus evaserit et facto deposito dictorum trium millium florenorum pro emenda dicta domo archidiaconali, et reservata facultate archidiacono dictae ecclesiae collegiatae, nunc et pro tempore existenti, in casu edictionis propria auctoritate ad possessionem bonorum antiquorum in permutatione tradendorum redire, reffectis tamen praefato episcopo aut haeredibus et successoribus huiusmodi, a praefato archidiacono nunc et pro tempore existenti, in casu huiusmodi melioramentis, omnibus et singulis in suprascriptis bonis permutandis quomodolibet factis, quodque pro tempore existens rector dictae parochialis ecclesiae s(ancti) Jacobi³⁴ in praefata parochiali (k. 6) ecclesia s(ancti) Adalberti³⁵, eidem parochiali ecclesie s(ancti) Jacobi³⁶, ut infra unienda, ultra necessariam manutentionem, in solemnioribus festis, vel saltem temporibus opportunis et signanter in festo s(ancti) Adalberti³⁷ huiusmodi titularis seu patroni, missam celebrare, seu celebrari facere et onera eidem ecclesiae s(ancti) Adalberti³⁸ incumbentia, si quae sint adimplere teneatur, permutare

²⁸ Zob. przypis 18.

²⁹ Tamże.

³⁰ Tamże.

³¹ Tamże.

³² Tamże.

³³ Zob. przypis 17.

³⁴ Tamże.

³⁵ Zob. przypis 21.

³⁶ Zob. przypis 17.

³⁷ Zob. przypis 21.

³⁸ Tamże.

intendat, si ei ad id nostra et Sedis Apostolicae suffragetur licentia et facultas.

Cum autem sicut eadem petitio subiugebat, permutatio huiusmodi in evidentem dicti archidiaconatus utilitatem et unio praefata, si fiant in maius divini cultus augmentum, et animarum parochianorum ambarum ecclesiarum parochialium huiusmodi utilitatem et profectum cedant et cessurae sint. Quare pro parte tam dicti moderni archidiaconi, quam praefati Nicolai Stanislai³⁹ episcopi, nobis fuit humiliter supplicatum, quatenus eis in praemissis opportune providere, de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur dictum archidiaconum et praefatum Nicolaum Stanislaum⁴⁰ episcopum, specialis gratiae favore prosequi volentes et a quibusvis excommunicationis, aliisque censuris ecclesiasticis, si quibus quomodolibet innodati existunt, ad effectum praesentium tantum consequendum, harum serie absolventes et absolutos fere censentes, ac veriores dictarum villarum et bonorum compar mutandorum huiusmodi situationes, qualitates quantitates confines vocabula et denominationes, ac titulos, praesentibus pro expressis habentes, ex voto congregationis Venerabilium Fratrum Nostrorum Sacrae Romanae Ecclesiae Cardinalium Decretum Concilii Tridentini Interpretum⁴¹, discretioni tuae per apostolica scripta mandamus.

Quatenus veris existentibus narratis et servata alias dictarum litterarum forma, ac postquam compareris permutationem huiusmodi in evidentem dicti archidiaconatus utilitatem cessuram esse, illam compactis et conditionibus supra expressis faciendis archidiacono et Nicolao Stanislao⁴² episcopo praefatis (k. 7) et dummodo bona per dictum Nicolaum Stanislaum⁴³ episcopum, ut praefertur assignanda ab omni onere, censu canone, caducitate, hypotheca et fidei comisso prosus libera existant, illa(ue) vere mille florenorum polonicalium et praefatae villae, non ultra quingentos florenos similes annuatim respective reddant et facto per dictum Nicolaum Stanislaum episcopum, deposito trium millium florenorum praedictorum, pro emenda dicta domo archidiaconali et sine alicuius praeiudicio licentiam et facultatem auctoritate nostra concedas et impartioris.

Et insuper vocatis omnibus, qui fuerant evocandi, dictam parochialem ecclesiam sancti Adalberti⁴⁴, quae a dicto immemorabili tempore ab illius fructuum tenuitatem tutore caret, ut praefertur, dicatae parochiali ecclesiae s(ancti) Jacobi⁴⁵, itaque liceat eiusdem congregationis presbyteris⁴⁶ introducendis huiusmodi, illiusque superiori et ministris pro tempore

³⁹ Zob. przypis 18.

⁴⁰ Tamże.

⁴¹ Kongregacja Kardynałów Tłumaczy Soboru (Sacra congregatio cardinalium concilii Tridentini interpretum), utworzona w r. 1564 przez papieża Piusa IV. Kongregacja miała czuwać nad wprowadzeniem w życie uchwał Soboru Trydenckiego. Łącznie z ustanowionym przez papieża Pawła III "Sacrum Officium" stała się potem niejako wzorem dla innych analogicznych w kurii rzymskiej urzędów kardynalskich, zwanych kongregacjami.

⁴² Zob. przypis 18.

⁴³ Tamże.

⁴⁴ Zob. przypis 21.

⁴⁵ Zob. przypis 17.

⁴⁶ Zob. przypis 27.

existentibus et seu rectori dictae parochialis ecclesiae sancti Jacobi⁴⁷ etiam pro tempore existenti, per se vel alium, seu alios eorum, ac dictae congregationis⁴⁸ nomine propria auctoritate, veram, realem, corporalem et actualem possessionem, praefate parochialis ecclesiae sancti Adalberti⁴⁹, cum illi annexis iuribus, adiacentiis et pertinentiis suis universis, libere apprehendere et apprehensam perpetuo retinere.

Illusque fructus, redditus et proventus, iura obventiones et emolumenta quaecunque ex eis, quomodolibet et undecunque provenientia perupere, exigere, levare, colligere, arendare, locare et dissolvere, ac in dictae congregationis presbyterorum⁵⁰, introducendorum, illisque superiorum, ministrorum et servientium, nunc et pro tempore existentium. Communes usus et utilitatem, ac necessitates convertere dioecesani loci, vel cuius vis alterius licentia desuper minime requisita, praevia tituli collativi dictae parochialis ecclesiae sancti Adalberti⁵¹ suppressione et extinctione perpetuo dicta auctoritate nostra unitas annectas et incorpores.

Nos enim, si concessionem impartitionem, unionem, annexionem et (k. 8) incorporationem, praefatas per te vigore earundem, praesentium fieri contingerit, ut praefertur unionem huiusmodi, ac easdem praesentes sub quibusvis similium vel dissimilium gratiarum revocationibus, suspensionibus, derogationibus, aut alias contrariis dispositionibus, ac constitutionibus et ordinationibus apostolicis ac cancellariae Apostolica regulis etiam unionum effectum non sortitarum revocatoriis a nobis et quibusvis Romanis Pontificibus praedecessoribus et successoribus nostris, etiam in crastinum Assumptionis, cuiuslibet ipsorum nostrorum successorum, ad summi apostolatus apicem emanatis ac emanandis, minime comprehendere vel confudi posse, sed semper ab illis excipi et quoties illae emanabunt, toties in pristinum ac validissimum eumque in quo antea quomodolibet erat statum restitutas, repositas et plenarie reintegratas ac denuo sub quacunque posteriore data, quandocunque eligenda concessas esse et futura et quibusvis de causis, de subscriptionis, vel obreptionis, seu nullitatis vicio aut intentionis nostrae seu quopiam alio defectu notarii impugnari, retractari, aut alias quomodolibet infringi in ius vel controversiam vocari, suspendi, restringi, limitari, aut ad viam et terminos iuris reduci vel eis in aliquo nullatenus unquam posse.

Sed illas semper et perpetuo validas et efficaces fere et esse suosque plenarios et integros effectus sortiri et obtinere ac ab omnibus, ad quos nunc spectat et in futurum spectabit, inviolabiliter servari debere. Sicque et in alias per quoscunque iudices et causarum palatii apostolici auditores ac Sacrae Romanae Ecclesiae cardinales, etiam de latere delegatos, vicelegatos et Sedis Apostolicae nuntios, iudicari et diffiniri debere.

Et si secus super his, a quoquam quavis auctoritate, scienter vel ignoranter contigerit attentari, irritum ac inane decernimus (k. 9). Non obstantibus

⁴⁷ Zob. przypis 17.

⁴⁸ Zob. przypis 27.

⁴⁹ Zob. przypis 21.

⁵⁰ Zob. przypis 27.

⁵¹ Zob. przypis 21.

praefata Pauli⁵² praedecessoris ac nostra et cancellariae Apostolicae regula de experimendo vero annuo valore ac generalis et Lateranensis etiam novissime celebratorum conciliorum uniones perpetuas, nisi in casibus a iure premissis fieri prohibentium, aliisque Apostolicis nec non provincialibus et synodalibus, generalibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis dictae collegiatae ecclesiae, etiam iuramento, confirmatione apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque indultis et litteris apostolicis, illisque capitulo et canonicis, sub quibuscunque tenoribus et formis, ac cum quibusvis clausulis et decretis in contrarium, quomodolibet concessis, aprobatis et innovatis.

Quibus omnibus et singulis, etiamsi de illis, illorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa et individua, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio seu quaevis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, eorum tenores, ac si de verbo ad verbum, nihil penitus omissio et forma in illis tradita observata et inserti forent praesentibus pro expressis habentes illis alias in suo robore, permansuris latissime et plenissime ac specialiter et expresse hac vice dumtaxat litterarum serie derogamus, ceterisque contrariis quibuscunque. Per praesentes autem non intendimus dictum ius patronatus in aliquo approbare. Datum Romae apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicae, millesimo septingentesimo quarto, quinto idibus Decembris, pontificatus nostri anno quinto.

Nr 2

Podział dóbr Rokitno, Chroszczyn i Giełzew

Warszawa, 30 IX 1706

Po unifikacji parafii w Rokitnie, kanonicy kapituły kolegiackiej w Warszawie na posiedzeniu generalnym, dnia 30 IX 1706 r., dokonali modyfikacji dochodów archidiacona warszawskiego i część z nich postanowili przeznaczyć m.in. na utrzymanie księży komunistów i rozwój kultu maryjnego.

Oryginał nie znany.

Kopia Archiwum Archidiecezjalne w Warszawie, *Iura ecclesiae Rokitnensis*, k. 10-14. Tytuł wpisu: "*Capitulum generale per Illustrissimum Perillustres Reverendissimos Dominos archidiaconum, praepositum, cantorem, Olszewski, Kierzkowski, Drozd Broliński Zaliski, post festum sancti Michaelis Archangeli anno Domini 1706, die 30 Septembris per verbum placet apertum est et celebratum*".

Dismembratio (k. 10) bonorum Rokitno⁵³, Chroszczyn⁵⁴ et Giełzew⁵⁵ a capitulo Varsaviensi. Proposuit coram Perillustribus Reverendissimis Dominis Capitularibus, congregatis pro capitulo moderno, superius specificatis

⁵² Zob. przypis 8.

⁵³ Rokitno, wieś k. Błonia, w woj. warszawskim.

⁵⁴ Chroszczyn, chodzi tu zapewne o wieś Kroska, w woj. warszawskim.

⁵⁵ Giełzew, wieś, dziś nie istnieje.

Perillustris et Reverendissimus et Dominus Stephanus Rupniewski⁵⁶, archidiaconus Varsaviensis, canonicus Cracoviensis, iudex deputatus ad Tribunal Regni et capitulo Cracoviensi. Quomodo Illustrissimus Excellentissimus et Reverendissimus noster praesul ad maiorem Dei gloriam et Beatae Virginis Mariae honorem, in villula Rokitno⁵⁷ ex prima erectione ad archidiaconum Varsaviensem spectante, diruta lignea ecclesia parochiali sub titulo et patrocinio sancti Jacobi Apostoli⁵⁸, per antenatos suos haeredes in Święcice⁵⁹ fundata, inceperit latam basilicam de muro aedificare magnis sumptibus et impensis suis. Et quia in illa ecclesia, ab antiquo tempore extat imago Beatae Mariae Virginis⁶⁰, gratiis divinis et miraculis clarissima, constituit in animo circa eandem ecclesiam fundare et ad eadem introducere congregationem sacerdotum in communi viventium⁶¹, pro commoditate (k. 11) vero fidelium, quotide ex hac urbe Varsaviensi et a longinquo ad visitandum Deiparae Virginis imaginem concurrentium diversoria et alias aedes extruere.

Quia vero ab adventibus fidelium quantumcunque ii et sui subditi caverent difficile est in illo loco evitare damnum tum in pratis, quae ibi exigua sunt, tum in segetibus, nec diversoria et aedificia extrui et poni possunt, alibi quam in fundo archidiaconali, hinc altefatus Illustrissimus ac Reverendissimus episcopus⁶² et archidiaconorum indemnitali consulendo et fundatam congregationi eorundem sacerdotum⁶³ commoditati providendo inivit secum tractatum super alienatione totius villae Rokitno⁶⁴ et alteris et Gietzew⁶⁵, noncupatae eiusque dominiis et proprietatibus, quot quale et quantum et quam qualem et quantum hactenus archidiaconi habuerunt et habent in congregationem dictorum sacerdotum in communi viventium⁶⁶ translatione.

Et cum in hac villa adsit altera ecclesia parochialis sub titulo sancti Adalberti⁶⁷, episcopi et martyris, suae dignitati archidiaconali, cum dictis villis olim suis dotalibus incorporata et unita, circa quam necesse habet archidiaconus pro tempore existens vicarium perpetuum, cum congrua proportione fovere, ad haec utraque villua, in suis latifundiis ex tot satis exigua fructusque earum ordinarius non maior, quam ad quadraginta aureos monetae Romanae ascedat, qui nec pro archidiacono, nec pro vicarii perpetui congrua sustentatione, sive parochiali sufficere possit.

Illustrissimus ac Reverendissimus Dominus, aptet, hac duas ecclesias parochiales, sancti Jacobi⁶⁸ et sancti Adalberti⁶⁹ sibi invicem unire et utraque

⁵⁶ Stefan Rupniewski h. Szreniawa, kanonik krakowski, archidiakon warszawski, biskup łucki i brzeski w latach 1722-1731.

⁵⁷ Zob. przypis 16.

⁵⁸ Święty Jakub Apostoł, patron kościoła w Rokitnie Górnym.

⁵⁹ Święcice, wieś k. Błonia w woj. warszawskim.

⁶⁰ Zob. dokument nr 1, przypis 19.

⁶¹ Zob. dokument nr 1, przypis 27.

⁶² Zob. dokument nr 1, przypis 18.

⁶³ Zob. przypis 27.

⁶⁴ Zob. przypis 16.

⁶⁵ Zob. przypis 55.

⁶⁶ Zob. przypis 27.

⁶⁷ Chodzi o kościół Świętego Wojciecha w Rokitnie Dolnym.

⁶⁸ Kościół parafialny Świętego Jakuba w Rokitnie Górnym.

⁶⁹ Zob. przypis 67.

ecclesiam cum dictis villis, seu hactenus fundo archidiaconali congregationi dictorum sacerdotum in communi viventium applicare et declarat in recompensam dismembrationis (k. 12) se tantum summam in bonis suis haereditariis et patrimonialibus Świącice⁷⁰ et eo pertinentibus cuius fructus, sive census annuatim ascenderet ad mille florenos polonicales monetae Regno currentis, perpetuo pro archidiacono Varsaviensi pro tempore existente ponendos et solvendos inscripturum.

Proinde ab Illustrissimis Perillustribus Reverendissimis Dominis praelatis et canonicis toto Venerabili Capitulo petiit, super eiusmodi communicationem, dismembrationem, sive alienationem dictarum villarum Rokitno⁷¹ et Gietzew⁷² assensum praeberi. Perillustres igitur ac Reverendissimi Domini praelati et canonici pro praesenti capitulo congregati, audita propositione Perillustris et Reverendissimi Domini Archidiaconi Varsaviensis, confratris sui eaque bene intellecta et matura sua deliberatione perpensa, imprimis pro tam pietissima intentione, Illustrissimae ac Reverendissimae Celsitudini praesuli sub gratiasagendo censuerunt, quia cum in dicta lignea ecclesia, adeo clarescens a saeculo imago Beatae Virginis Mariae, Matris Dei⁷³ non fuerit nacta ullum benefactorem, qui ecclesiam aplicaret, vel muratam extrueret, vel pro excitanda maiori in populo erga Beatae Mariae Virgini devotione, cultuque divino in tam celebri loco numerum cleri auget, modo sua celsitudo gratum se exhibens Deo cupit, ut ad imaginem illam cultus divinus, quam sol effulgeat, per foundationem et introductionem sacerdotum⁷⁴ numero plurium.

Habita vero scientia ex reperibilibus instrumentis, quod dictae villae duae, primitus fuerint alterius ecclesiae parochialis in eodem loco Rokitnensi sub invocatione et titulo sancti Adalberti erecta, successu autem temporis haec ipsa ecclesia sancti Adalberti esset unita et incorporata archidiaconatui Varsaviensi, cum suis bonis et fructibus ex quibus congrua vicario perpetuo, sacramenta administranti pensio dari debebat.

Iam vero nunc, nec pro archidiacono (k. 13) nec pro vicario od iniuriam et calamitatem temporum fructus exinde proveniens sufficere potest. Proinde considerantes tenuitatem reddituum et fructuum dominorum archidiaconorum ex praedictis villis et ipsam villarum carentiam, defectum et inopiam sylvarum caeduarum et e contra iudicantes, multo maiorem commoditatem Reverendissimos archidiaconos habituros in censu in parata pecunia, citra omnem laborem ac impensam (quam archidiaconi pro sustendandis licet paucis subditis et limitibus defendendis facere cogebant), percipiendo consensum suum capitularem in dismembrationem, sive et alienationem dictarum villarum archidiaconalium, utopte exiguarum, cum omnibus earum attinentiis, pertinentiis, ac decimis ex agris subditorum earundem villarum Rokitno et Gietzew pro archidiacono Varsaviensi servientibus et iure patronatus praesentando seu vicarii perpetui ad ecclesiam parochialem sancti Adalberti in Rokitno, archidiacono Varsaviensi competenti praebuerunt suntque impartiti

⁷⁰ Zob. przypis 59.

⁷¹ Zob. przypis 16.

⁷² Zob. przypis 55.

⁷³ Zob. dokument nr 1, przypis 19.

⁷⁴ Zob. dokument nr 1, przypis 27.

conditionibus his.

1ma. Ut sua celsitudo Illustrissimus episcopus summam tantam, quae coresponderet censui annuo ad mille florenos polonicales numeri et monetae in Regno currentis ascendenti, in et super bonis suis haereditaris cum clausulis evictionis et libere in equitationis inscribat.

2da. Ut hyberna ex iisdem villis duabus pro milite Reipublicae, quoties illa laudabitur et constituetur, iuxta solitam tarifam, sovatur perpetuo per sacerdotes in communi viventes, summa vero inscribenda pro pretio istarum villarum nequaquam obnoxia sit ulli oneri.

3tia. Ut beneplacitum Sedis Apostolicae in curia Romana suis impensis procuret Illustrissimus Dominus Episcopus.

4ta. Ut sua celsitudo dum melidum (k. 14) meliorem evidentem faciet conditionem, per auctionem redditus et fructus dignetur, etiam tria milla florenorum polonicalium in coemptionem domus vel fundi pro residedntia archidiaconi, quia nullam circa ecclesiam collegiatam Varsaviensem habet vel unquam habuit parato enumerare.

Nr 3

Wizytacja dwóch kościołów parafialnych w Rokitnie

Rokitno, 1616

Ksiądz Paweł Piasecki, archidiakon warszawski, wizytując w r. 1616 dwie parafie w Rokitnie, sporządził krótki protokół, w którym opisał kościoły wraz z budynkami parafialnymi oraz uposażenie.

Oryginał nie znany.

Kopia, Archiwum Archidiecezjalne w Warszawie. *Iura ecclesiae Rokitnensis*, k. 14-16. Tytuł wpisu: "*Visitatio binarum ecclesiarum parochialium Rokitnensium ex qua patet divisio earundem*".

Anno Domini 1616. Visitatio decanatus Sohcoviensis⁷⁵.

Rokitno Superior⁷⁶. Ecclesia parochialis in Rokitno Superior⁷⁷, tituli sancti Jacobi Maioris⁷⁸ lignea, consecrata, ab antiquo iuris patronatus nobilium haeredum in Wąsy⁷⁹ et haeredum de Witki⁸⁰, sed circa venditionem eiusdem haereditatis Domini Uchański⁸¹ retinuerunt sibi ius patronatus et habet alternatis cum Wąsowsciis. Ecclesia ipsa undique lacera intus et foris, parietes deformes, ruinosi, ubique et putredine consumpti. Intus qualicunque opere, sed neglectim, ciborium in eodem vile, intus utcunque ornatum, basis altaris lignea

⁷⁵ Sochaczew, miasto w woj. skierniewickim.

⁷⁶ Rokitno Górne, wieś k. Błonia w woj. warszawskim.

⁷⁷ Tamże.

⁷⁸ Święty Jakub Apostoł, patron parafii w Rokitnie Górnym.

⁷⁹ Wąsy, wieś w woj. warszawskim.

⁸⁰ Witki. Nie wiadomo, o jaką wieś chodzi, może o "Wiskitki".

⁸¹ Jakub Uchański h. Radwan, archidiakon warszawski (1549). Umarł w Łowiczu 4 IV 1581 r. i pochowany został w tamtejszej kolegiacie.

(k. 15), *habet portatile bonum infixum. Fons baptismalis, utcunque decens et bene clausus, sed non sat mundus intus et basim habet non satis firmam. Sachristia, parietes sordidi et putredine consumpti. Fores sacristiae et binae aliae fores templi clauduntur series pensilibus, munitae satis secure. Ad latus ecclesiae dextrum est capella Domini Uchanscii⁸², in ea altare parietes pavementum deformia, esset deiicienda cum Domini patroni negligant reparare.*

Suppelex ecclesiastica. Est villa plebanalis dicta Chroska⁸³ ex antiqua fundatione et in ea possessionati kmetones octo, sed desolata omnia, praesertim curia plebanalis et agri locantur munitionibus, nobilibus, non sine periculo alienationis. Pro eodem plebano debentur decimae de villis Radzikow⁸⁴, Witki⁸⁵, Leśniowo⁸⁶, Mostki⁸⁷, Kopytow⁸⁸, quae etiam pertinent ad parochiam istam. Similiter et villae Świącice⁸⁹ et Chroslin⁹⁰. Domus vicarialis non habetur. Rector et campanator utconque idonei.

Rokitno Inferior⁹¹. In eadem villa Rokitno⁹² est alia ecclesia dicta inferior, videlicet sancti Adalberti⁹³, consecrata, iuris patronatus archidiaconi Varsaviensis. Ad praesens administratur haec ecclesia per honorabilem Joannem a Piaseczno⁹⁴, commendarium, cuius diligentia probatur et nisi alter sufficientior inveniri poterit, dabitur ipsi provisio. Vicarium non solet haberi, cum non sufficiat proventus pro vicario et parochi et potest satisfacere unus.

Pertinent autem ad parochiam villae Biskupice⁹⁵, Gieźowo⁹⁶, Czubino⁹⁷, Rokitno⁹⁸, Wolica⁹⁹, Plackow¹⁰⁰, Gołaszew¹⁰¹, Moszny¹⁰², Kresny¹⁰³, utraque domus plebanalis sufficientia aedificia, sed intacta lacera negligentia praesentis parochi, ob quam tum et propter graves excessus dimisit nuper hanc plebaniam (k. 16), domuncula scholae valde vilis habetur, tamen rector et campanator idonei.

⁸² Kaplica Uchańskich w kościele Świętego Jakuba w Rokitnie.

⁸³ Chroska, chodzi tu prawdopodobnie o wieś Krosna, niedaleko Rokitna w woj. warszawskim.

⁸⁴ Radzikówek, wieś w woj. warszawskim.

⁸⁵ Zob. przypis 80.

⁸⁶ Miejscowość nie istnieje dzisiaj.

⁸⁷ Trudno ustalić, czy wieś ta istnieje dzisiaj. Może chodzi tu o dzisiejszą wieś Moszna k. Rokitna w woj. warszawskim.

⁸⁸ Kopytów, wieś k. Rokitna woj. warszawskie.

⁸⁹ Świącice, wieś k. Rokitna woj. warszawskie.

⁹⁰ Chruslin, wieś k. Łowicza woj. skierniewickie.

⁹¹ Rokitno Dolne, wieś w woj. warszawskim.

⁹² Tamże.

⁹³ święty Wojciech, patron kościoła w Rokitnie Dolnym.

⁹⁴ Ks. Jan z Piaseczna, komendarz kościoła Świętego Wojciecha w Rokitnie Dolnym w r. 1616.

⁹⁵ Biskupice, wieś w woj. warszawskim.

⁹⁶ Gieźew, wieś, dziś nie istnieje.

⁹⁷ Czubin, wieś w woj. warszawskim.

⁹⁸ Zob. przypisy 76 i 77.

⁹⁹ Wolica, wieś w woj. warszawskim.

¹⁰⁰ Placków, miejscowość trudna do ustalenia.

¹⁰¹ Gołaszew, wieś w woj. warszawskim.

¹⁰² Moszna, wieś w woj. warszawskim.

¹⁰³ Krosna, wieś w woj. warszawskim.

Habetur erectio originalis pro provisione istitus ecclesiae, separata ab archidiacono, sed provisio tota consistit in decimis nobilium manipularibus, praesertim villae Czubino¹⁰⁴, Moszna¹⁰⁵, Krosno¹⁰⁶, utraque Gołaszew¹⁰⁷, Piorunowo¹⁰⁸, Bramki¹⁰⁹, Tarnowo¹¹⁰, Krośnie¹¹¹, Płochocin¹¹², Boża Wola¹¹³, sed aegre aliquid solvitur agri nihil habetur pro plebano, praeterquam unus hotrus retro scholam et pratum cum pisunula eidem horto adiunctum.

Ex actis Perillustris et Reverendissimi Domini Pauli Piasecki¹¹⁴ archidiaconi Varsaviensis, anno generalis visitationis ipsius superiori 1616 extractum et sigillo Illustrissimi et Reverendissimi Domini Christophori in Słupow Szembek¹¹⁵, Dei et Apostolicae Sedis gratia episcopi Posnaniensis feliciter moderni communitum.

Nr 4

Nominacja na urząd proboszcza parafii Świętego Jakuba w Rokitnie

Warszawa, 3 VIII 1667

Mikołaj Święcicki, duchowny z niższymi święceniami, został mianowany proboszczem parafii Świętego Jakuba Apostoła w Rokitnie po śmierci ks. Stanisława Grudniewicza.

Oryginał nie znany.

Kopia, Archiwum Archidiecezjalne w Warszawie, *Iura ecclesiae Rokitnensis*, k. 16-18. Tytuł wpisu: "*Institutiones praepositorum ad ecclesiam parochialem Rokitnensem tituli sancti Jacobi*".

Anno Domini millesimo sexcentesimo sexagesimo septimo, die vero Mercurii, tertia mensis Augusti. Coram Perillustri et Admodum Reverendo Domino Alexandro Giza¹¹⁶, Varsaviensi, Pultoviensi canonico, iudice surrogato (k. 17), personaliter comparens Reverendus Dominus Nicolaus Święcicki¹¹⁷,

¹⁰⁴ Zob. przypis 97.

¹⁰⁵ Zob. przypis 102.

¹⁰⁶ Zob. przypis 103.

¹⁰⁷ Zob. przypis 101.

¹⁰⁸ Piorunów, wieś w woj. warszawskim.

¹⁰⁹ Bramki, wieś w woj. warszawskim.

¹¹⁰ Tarnowo, miejscowość trudna do ustalenia.

¹¹¹ Krośnie, nie wiadomo, o jaką miejscowość chodzi.

¹¹² Płochocin, wieś w woj. warszawskim.

¹¹³ Boża Wola, wieś w woj. warszawskim.

¹¹⁴ Paweł Piasecki (1579-1649), archidiakon warszawski, biskup kamieniecki, chełmski, potem przemyski. Zmarł 1 VIII 1649 r. w Mogile, gdzie został pochowany.

¹¹⁵ Krzysztof Antoni Szembek, biskup poznański w latach 1716-1720. W r. 1739 przeniesiony został na stolicę prymasowską. Zmarł 6 VII 1748 r. w Łowiczu w 81 roku życia. Pochowany został w tamtejszej kolegiacie, serce swe kazał złożyć tamże w kościele pijarów.

¹¹⁶ Aleksander Giza, sędzia surogat w urzędzie oficjałatu warszawskiego w r. 1667.

¹¹⁷ Mikołaj Święcicki h. Jastrzębiec, scholastyk warszawski, oficjał i wikariusz generalny warszawski (1684), od 1690 r. biskup kijowski, a od 1699 biskup poznański.

minorum ordinum clericorum, Sacrae Militis Secretarius, exhibitis litteris cride in vim generalis citationis, e cancellaria praesenti emanatis et debite, ut apparebat executis contumaciam omnium et singulorum sua ex adverso ius et interesse aliquod, ad ecclesiam parochialem in Rokitno sancti Jacobi¹¹⁸, illiusque ius patronatus et praesentandi praetendentium dictis litteris cride citatorum et non comparentium accusavit, et in eorum contumatiam se ad praedictam ecclesiam Rokitnensem¹¹⁹, post mortem reverendi olim Stanislai Grudniewicz¹²⁰, eiusdem ecclesiae ultimi et immediati possessoris, vacantem, ad praesentationem Perillustris ac Reverendissimi Domini Stanislai Hyacinthi Świącicki¹²¹, Dei et Apostolicae Sedis gratia episcopi Spigacensis¹²², suffraganei Samogitiae¹²³, decani Vladislaviensis¹²⁴, archidiaconi et praepositi sancti Georgii Varsaviensis¹²⁵, ac per ducatum Mazoviae¹²⁶. Tum et generosum Dominorum Adalberti Świącicki¹²⁷, Martini Radzikowski¹²⁸, Stanislai Garnisz¹²⁹, Nicolai Dąbrowski¹³⁰, eiusdem ecclesiae legitimorum patronorum et collatorum institui ac investivi.

Litterasque institutionis ac investiturae desuper necessarias in forma solita decerni et extradi, mandari debita cum instantia petiit et postulavit. Et Perillustris ac Admodum Reverendus Dominus supra nominatus iudex surrogatus auditis praemissis, praefatum Reverendum Dominum Nicolaum Świącicki¹³¹ in contumatiam omnium et singulorum litteris cride citatorum et non comparentium, ad ecclesiam parochialem in Rokitno tituli sancti Jacobi¹³², morte et obitu Reverendi olim Stanislai Grudniewicz¹³³ illius ultimi ac immediati possessoris, vacantem, per suprascriptos dictae ecclesiae patronos¹³⁴ (k. 18) et collatores praesentatum instituendum ac investiendum esse decrevit, prout praemisso prius examine et recepto ab ipso iuxta praescriptum sacrosancti Concilii Tridentini¹³⁵ super fidei catholicae professione, tum quoque

Zmarł w r. 1707 w Wiedniu, w drodze powrotnej do Polski.

¹¹⁸ Parafia Świętego Jakuba w Rokitnie.

¹¹⁹ Tamże.

¹²⁰ Stanisław Grudniewicz, proboszcz parafii Świętego Jakuba w Rokitnie przed 1667 rokiem.

¹²¹ Stanisław Jacek Świącicki h. Jastrzębiec, archidiacon i oficjał warszawski (1663), od r. 1676 biskup chełmski. Zasłynął jako fundator klasztorów jezuickich i dominikańskich. Był biskupem wzorowym, zacnym, pobożnym, pełnym poświęcenia. Zmarł w Krasnymstawie w r. 1696.

¹²² Spigacensis, biskupstwo tytularne "in patribus infidelium".

¹²³ Żmudź, diecezja.

¹²⁴ Włocławek, miasto, siedziba biskupa.

¹²⁵ Kościół Świętego Jerzego w Warszawie (dziś nie istniejący), który dał nazwę ul. Świętojerskiej. W połowie XIII wieku przekazano go kanonikom regularnym św. Augustyna z Czerwińska. Przy kościele był cmentarz, na którym chowano skazańców.

¹²⁶ Mazowsze, dzielnica Polski.

¹²⁷ Wojciech Świącicki, patron i kolator kościoła Świętego Jakuba w Rokitnie.

¹²⁸ Marcin Radzikowski, patron i kolator kościoła Świętego Jakuba w Rokitnie.

¹²⁹ Stanisław Garnisz, patron i kolator kościoła Świętego Jakuba w Rokitnie.

¹³⁰ Mikołaj Dąbrowski, patron i kolator kościoła Świętego Jakuba w Rokitnie.

¹³¹ Zob. przypis 117.

¹³² Zob. przypis 118.

¹³³ Zob. przypis 120.

¹³⁴ Zob. przypisy 127-130.

¹³⁵ Zob. dokument nr 5, przypis 151.

de oboedientia ac reverentia Illustrissimo Reverendissimo Domino loci ordinario Posnaniensi ac Reverendissimis surrogatibus ipsi praestanda, de quo non alienandis dictae ecclesiae bonis, quin imo alienatis pro posse recuperandis, solito corporali iuramento per manus suae, capiti eius impositionem instituit ac investivit. Curam animarum, administrationem sacramentorum et regimen spiritualium et temporalium rerum ipsi in dicta ecclesia commisit. Litterasque institutionis et investiturae desuper necessarias in forma solita extradere praesente Domino Adamo Sienkiewicz¹³⁶, vicario perpetuo ecclesiae collegiatae sancti Joanni Baptistae Varsaviensis¹³⁷, tum et nobili Groszkiewicz¹³⁸ et me Simone Olewicki¹³⁹, Apostolico et consistorii Varsaviensis notario.

Nr 5

Nominacja księdza Augustyna Bernicza na proboszcza
obydwu parafii w Rokitnie

Warszawa, 18 IX 1670

Po rezygnacji księdza Mikołaja Świącickiego z parafii Rokitno obowiązki proboszczowskie przejmuje po nim ksiądz Augustyn Bernicz, prezentowany przez biskupa nominata Chełma Stanisława Jacka Świącickiego.

Oryginał nie znany.

Kopia, Archiwum Archidiecezjalne w Warszawie, *Iura ecclesiae Rokimensis*, k. 18-19.

Anno Domini millesimo sexcentesimo septuagismo, die vero Veneris, decima octava mensis Septembris. Perillustris ac Admodum Dominus Nicolaus Stanislaus Świącicki¹⁴⁰, ecclesiarum cathedralis Posnaniensis cancellarius, collegiatae Varsaviensis scholasticus, praepositus Wistkicensis¹⁴¹, Broskoviensis¹⁴², vicarius in spiritualibus et officialis Varsaviensis (k. 19), ac per ducatum Mazoviae generalis¹⁴³. Ad ecclesias parochiales Rokitnenses tituli sanctorum Jacobi Apostoli¹⁴⁴ et Adalberti¹⁴⁵ episcopi, post liberam resignationem eiusdem Perillustris et Admodum Reverendi Domini officialis Varsaviensis¹⁴⁶, illarum ultimi et immediati possessoris, vacantes, Perillustrem et

¹³⁶ Adam Sienkiewicz, wikariusz wieczysty przy Kolegiacie Świętego Jana Chrzciciela w Warszawie.

¹³⁷ Kolegiata Świętego Jana Chrzciciela w Warszawie, formalna erekcja dnia 23. IV. 1402.

¹³⁸ Groszkiewicz (brak imienia), szlachcic.

¹³⁹ Szymon Olewicki, notariusz konsystorza warszawskiego.

¹⁴⁰ Zob. dokument nr 4, przypis 117.

¹⁴¹ Wiskitki, wieś w woj. skierniewickim.

¹⁴² Brochów, wieś w woj. warszawskim.

¹⁴³ Był wikariuszem i oficjałem generalnym na okręg Mazowsza.

¹⁴⁴ Św. Jakub Apostoł, patron parafii Rokitno.

¹⁴⁵ Św. Wojciech, patron parafii w Rokitnie.

¹⁴⁶ Chodzi tu o Mikołaja Stanisława Świącickiego. Zob. przypis 143 i por. dokument nr 4, przypis 121.

Admodum Reverendum Dominum Augustinum Bernicz¹⁴⁷, sacrae Regiae Maiestatis secretarium, ab Illustrissimo et Reverendissimo Domino Stanislao Świącicki¹⁴⁸, nominato episcopo Chelmensi¹⁴⁹, archidiacono Varsaviensi et bonorum villae Świącice¹⁵⁰ haereditario possessore, praesentatum in termino hodierno ex litteris cride in vim generalis citationis emanatis et per affixionem earundem valvis predictarum ecclesiarum, executis proveniens in contumaciam omnium et singulorum sua ex adverso ius vel inreresse aliquod, ad praesens negotium sese quovis modo habere putantium et praetendentium, dictis cride litteris citatorum et non comparentium, praemissis praemittendis servatae forma Sacrosancti Concilii Tridentini¹⁵¹, auctoritate ordinaria, qua hac in parte fungimur instituendum esse decrevit, prout instituit et investivit, litterasque institutionis in forma solita ex cancellaria extradere mandavit.

Nr 6

Nominacja księdza Marcina Jana Wąchowicza na proboszcza parafii Świętego Jakuba w Rokitnie

Warszawa, 7 IV 1863

Po rezygnacji księdza Augustyna Bernicza z probostwa parafii świętego Jakuba w Rokitnie obowiązki proboszczowskie przejmuje ksiądz Marcin Jan Wąchowicz, prezentowany przez biskupa chełmskiego Stanisława Jacka Świącickiego, jedyne go wówczas kolatora i patrona tego beneficjum.

Oryginał nie znany.

Kopia, Archiwum Archidiecezjalne w Warszawie, *Iura ecclesiae Rokitnensis*, k. 19-21.

Anno Domini millesimo sexcentesimo octuagesimo tertio, die vero Mercurii, septima mensis Aprilis. Perillustris ac Reverendissimus Dominus Nicolaus Stanislaus Świącicki¹⁵² (k. 20), ad ecclesiam parochialem in villa Rokitno tituli sancti Jacobi Apostoli¹⁵³, post liberam resignationem Illustris et Admodum Reverendi Domini Augustini Bernicz¹⁵⁴, canonici Leopoliensis, illique ultimi et immediati possessoris, vacantem, Admodum Reverendum Martinum Joannem Wąchowicz¹⁵⁵, actu presbyterum, per Illustrissimum et Reverendissimum

¹⁴⁷ Ks. Augustyn Bernicz, sekretarz królewski, następca Mikołaja Świącickiego na probostwie rokitnickim.

¹⁴⁸ Zob. dokument nr 4, przypis 6.

¹⁴⁹ Chełm, miasto, dawniejsza stolica biskupia.

¹⁵⁰ Świącice, wieś w woj. warszawskim.

¹⁵¹ Sobór Trydencki (1545-1563) wymagał wyznania wiary i przysięgi od duchownych obejmujących posiadanie beneficjum czy też urząd kościelny (sess. 25, De reform. c. 2, 16). Pap. Pius IV w konstytucji "Iniunctim nobis" z dnia 13 IX 1564 r. promulgował dla całego Kościoła obowiązującą formułę wyznania wiary. Formuła ta została przyjęta przez nasz synod prowincjalny piotrkowski w 1577 r.

¹⁵² Mikołaj Stanisław Świącicki, zob. dokument nr 4, przypis 117.

¹⁵³ Św. Jakub, patron parafii w Rokitnie.

¹⁵⁴ Ks. Augustyn Bernicz, ustępujący w 1683 r. proboszcz parafii Świętego Jakuba w Rokitnie, kanonik lwowski.

¹⁵⁵ Ks. Marcin Jan Wąchowicz, proboszcz parafii Świętego Jakuba w Rokitnie od 1683

Dominum Stanislaum Hyacynthum in Świącice Świącicki¹⁵⁶, episcopum Chełmensem¹⁵⁷, haeredem in Świącice¹⁵⁸, tanquam ecclesiae dictae legitimum et unicum patronum et collatorem, praesentatum in termino hodierno, ex litteris cride in vim generalis citationis emanatis et debite, prout a tergo earundem apparebat executis, proveniens in contumaciam omnium et singulorum sua ex adverso ius, vel interesse aliquid ad praesens negotium, se quovis modo habere putantium et praetendentium. Dictis cride litteris citatorum et non comparentium instituendum ac investuendum ac investendum esse decrevit, prout praevio prius examine, receptoque ab ipso super catholice fidei professione¹⁵⁹ firmiter tenenda et observanda, deque non alienandis dicti beneficii bonis et proventibus, quinimo alienatis et distractis pro posse suo recuperandis, tam quoque de oboedientia et reverentia Illustrissimo Domino loci ordinario, nunc et pro tempore existenti, eiusque legitimo officio praestanda et exhibenda. Tum quod in assecutione huiusmodi beneficii nulla intercessit fraus, dolus, simoniaca labe, aut alia quaevis illicita actio et corruptella, solito corporali iuramento ad sancta Dei Evangelia flexis genibus¹⁶⁰, praestito autoritate ordinaria, qua hac in parte fungitur instituit et investivit, litterasque institutionis in forma solita ex cancellaria relaxare mandavit, praesentibus quibus supra (k. 21).

Nr 7

Nominacja księdza Jana Antoniego Leiba na proboszcza
parafii Świętego Jakuba w Rokitnie

Warszawa, 9 VI 1700

Ksiądz Jan Antoni Leib, przełożony kolegium wikariuszy w kolegiacie warszawskiej, przejmuje obowiązki duszpasterskie jako proboszcz w parafii Świętego Jakuba w Rokitnie.

Oryginał nie znany.

Kopia, Archiwum Archidiecezjalne w Warszawie, *Iura ecclesiae Rokitnensis*, k. 21.

Anno Domini millesimo septingentesimo, die vero Mercurii, nona mensis Iunii. Coram Perillustri et Reverendissimo Domino Stephano Wierzbowski¹⁶¹, Gnesnensi¹⁶², Posnaniensi¹⁶³ canonico, cantore, vicario in spiritualibus et

r.

¹⁵⁶ Zob. dokument nr 4, przypis 121.

¹⁵⁷ Zob. dokument nr 5, przypis 149.

¹⁵⁸ Świącice, wieś w woj. warszawskim.

¹⁵⁹ Zob. dokument nr 5, przypis 151.

¹⁶⁰ Tamże.

¹⁶¹ Stefan Wierzbowski, kantor warszawski (1690), wikariusz generalny i oficjał na Mazowsze, biskup dardanieński i sufragan warmiński (1711). Zmarł na Warmii 1712 roku.

¹⁶² Gniezno, miasto, stolica metropolii.

¹⁶³ Poznań, miasto wojewódzkie, stolica biskupia.

officiali Varsaviensi¹⁶⁴, ac per ducatum Mazoviae¹⁶⁵ generali, comparuit personaliter Admodum Reverendus Dominus Joannes Antonius Leib¹⁶⁶, vicedecanus collegiatae Varsaviensis sancti Joanni Baptistae¹⁶⁷, ad ecclesiam parochialem tituli sancti Jacobi Apostoli in villa Rokitno¹⁶⁸, post assecutionem alterius ecclesiae parochialis impossibilis Admodum Reverendi Martini Wąchowicz¹⁶⁹, vacantem, per Illustrissimum et Reverendissimum Dominum Nicolaum in Święcice Święcicki¹⁷⁰, haeredem, episcopum Posnaniensem¹⁷¹, dictae ecclesiae unicum et legitimum vi iurium suorum haereditariorum in Święcice¹⁷², competentium patronum et collatorem, praesentatus principalis et in termino hodierno ex litteris cride, contra omnes et singulos sua ex adverso ius, vel interesse ad ius patronatus dictae ecclesiae se habere praetendentes, ex cancellaria officii praesentis emanatis et ex ambona in praefata ecclesia parochiali publicatis, legitime cadenti, accusavit contumaciam eorundes interessatorum praemisso modo citatorum et non comparentium, nec iura sua ad patronatum, vel ius praesentandi parochos ecclesiae sancti Jacobi in Rokitno¹⁷³ deducendum, et in eorum contumaciam reproductis, iisdem litteris cride et praesentationis de persona sua facta, petiit se ad eandem ecclesiam institui et investiri, litterasque institutione ac investiturae desuper necessarias decerni et extradi mandari.

Nr 8

Nominacja księdza Mateusza Szlegiela na proboszcza parafii
Świętego Jakuba w Rokitnie

Warszawa, 28 VI 1706

Po śmierci księdza Jana Leiba, proboszcza parafii Świętego Jakuba w Rokitnie, jego następcą na tym urzędzie zostaje ksiądz Mateusz Szlegiel, kapłan ze zgromadzenia księży komunistów.

Oryginał nie znany.

Kopia, Archiwum Archidiecezjalne w Warszawie, *Iura ecclesiae Rokitnensis*, k. 22-23.

(k. 22) Anno millesimo septingentesimo sexto, die vero Mercurii, vigesima octava mensis Iunii. Coram Perillustri et Reverendissimo Domino Stephano

¹⁶⁴ Warszawa, stolica kraju.

¹⁶⁵ Mazowsze, dzielnica Polski.

¹⁶⁶ Ks. Antoni Leib, kapłan ze zgromadzenia księży komunistów, proboszcz parafii Świętego Jakuba w Rokitnie (od r. 1700).

¹⁶⁷ Chodzi tu o urząd wicedziekana w kolegium wikariuszy kolegiaty warszawskiej.

¹⁶⁸ Rokitno, wieś w woj. warszawskim.

¹⁶⁹ Ks. Marcin Wąchowicz, był proboszcz parafii Świętego Jakuba w Rokitnie, który z powodu choroby zrezygnował z parafii.

¹⁷⁰ Mikołaj Święcicki, zob. dokument nr 4, przypis 117.

¹⁷¹ Zob. przypis 163.

¹⁷² Święcice, wieś w woj. warszawskim.

¹⁷³ Rokitno, wieś w woj. warszawskim z kościołem Świętego Jakuba.

Wierzbowski¹⁷⁴, Gnesnensi¹⁷⁵, Posnaniensi¹⁷⁶ canonico, cantore, vicario in spiritualibus et officiali Varsaviensi ac per ducatum Mazoviae¹⁷⁷ generali, comparuit personaliter Illustris et Admodum Reverendus Mathaeus Szlegiel¹⁷⁸, canonicus Varsaviensis, praeses Instituti Clericorum in communi viventium¹⁷⁹, ad ecclesiam parochialem Rokitnensem¹⁸⁰ tituli sancti Jacobi Apostoli¹⁸¹, eiusque praeposituram, morte et obitu Illustris et Admodum Reverendi Joanni Leib¹⁸², canonici gratialis Varsaviensis¹⁸³, illius ultimi et immediati possessoris, vacantem, per Illustrissimum Excellentissimum Dominum Nicolaum in Święcice Święcicki¹⁸⁴, Dei gratia episcopum Posnaniensem¹⁸⁵, tamquam bonorum Święcice¹⁸⁶ haerodem et dictae ecclesiae unicum patronum et collatorem, praesentatus in termino hodierno ex litteris cride, contra omnes et singulos sua ex adverso ius, vel interesse ad ius patronatus et praesentandi sese habere putantes debite, prout a tergo earundem apparebat executis. Legitime provenienti omnium et singulorum et termino hodierno, dictis litteris cride citatorum se ad dictam ecclesiam et praeposituram Rokitensem¹⁸⁷, uti praemittitur vacantem, autoritate ordinaria instituti et inveniri litterasque institutionis et investiturae decerni et ex cancellaria officii praesentis relaxari, mandari, debita cum instantia flagitavit.

Et Perillustris ac Reverendissimus Dominus Officialis (k. 23) Varsaviensis¹⁸⁸, audita instantia Domini comparentis praesentati, visa et lectalegitima litterarum cride executione et attenda contumacia omnium et singulorum sua ex adverso ius vel interesse ad ius patronatus et praesentandi sese habere putantium, iisdem litterae cride citatorum, nec per se, nec per quemvis procuratorem, comparentium in contumaciam eorum dictis Illustrem et Admodum Mathaeum Szlegiel¹⁸⁹, praesentatum ad ecclesiam parochialem sancti Jacobi¹⁹⁰, eiusque praeposituram in villa Rokitno¹⁹¹, praevio tamen illius examine et recepta ab ipso, iuxta praescriptum Sacrosancti concilii Tridentini

¹⁷⁴ Zob. dokument nr 7, przypis 161.

¹⁷⁵ Gniezno, stolica metropolii.

¹⁷⁶ Poznań, stolica biskupia.

¹⁷⁷ Mazowsze, dzielnica Polski.

¹⁷⁸ Ks. Mateusz Szlegiel, kapłan ze zgromadzenia księży komunistów.

¹⁷⁹ Zob. dokument nr 1, przypis 27.

¹⁸⁰ Rokitno, wieś w woj. warszawskim.

¹⁸¹ Św. Jakub Apostół, patron parafii w Rokitnie.

¹⁸² Ks. Jan Leib, były proboszcz parafii Rokitno.

¹⁸³ Kanonik gracjalny (nadliczbowy) kapituły kolegiackiej w Warszawie. Kanonikaty te utworzono w kapitule warszawskiej w r. 1580.

¹⁸⁴ Mikołaj Święcicki, zob. dokument nr 4, przypis 117.

¹⁸⁵ Zob. przypis 176.

¹⁸⁶ Święcice, wieś w woj. warszawskim.

¹⁸⁷ Rokitno, siedziba parafii - prepozytury, na czele której stał prepozyt - proboszcz, mający do pomocy kolegium wikariuszy. Tytuł "prepozytura" wskazywał na wyższą rangę parafii.

¹⁸⁸ Warszawa, stolica kraju.

¹⁸⁹ Ks. Mateusz Szlegiel, nowy proboszcz - prepozyt parafii Rokitno, po śmierci ks. J. Leiba.

¹⁹⁰ Zob. przypis 181.

¹⁹¹ Zob. przypis 187.

catholicae fidei professione¹⁹², tum de obedientia et reverentia Illustrissimo et Reverendissimo Domini loci ordinario Posnaniensi¹⁹³, et pro tempore existenti ac officio eius praestanda, deque non alienandis dictae ecclesiae et praepositurae bonis et proventibus, imo alienatis pro posse eius recuperandis, solito corporali iuramento¹⁹⁴, per manus suae capiti illis impositionem, instituit ac investivit. Curam animarum administrationem spiritualium et regimem temporalium eiusdem ecclesiae et praepositurae ipsi commisit, litterasque institutionis ac investiturae, in forma solita, ex cancelaria officii sui extradere mandavit.

Nr 9

Pismo nuncjusza warszawskiego w sprawie Rokitna skierowane do Rzymu

Warszawa, 27 VII 1701

Nuncjusz apostolski w Warszawie kieruje do Rzymu odpowiednie pismo w sprawie Rokitna, w którym informuje m.in. o zmianie uposażenia archidiakona oraz jego dochodów, sprawie kupna domu archidiakońskiego w Warszawie, budowie nowego kościoła i utrzymaniu księży w parafii Świętego Jakuba.

Oryginał nie znany.

Kopia, Archiwum Archidiecezjalne w Warszawie, *Iura ecclesiae Rokimensis*, k. 23-26. Tytuł wpisu: "*Remissa Romana ex nuntiatura in negotio Rokitnensi, anno Domini 1701*".

(k. 24) Eminentissime ac Reverendissime Domine Patrone Colendissime! Ut primum recepis humanissimas Eminentiae Vestrae litteras¹⁹⁵ 23 Aprilis proxime praeteriti insimulque adiunctas preces Reverendissimi Episcopi Posnaniensis¹⁹⁶ non praetermisi, quin Eminentiae Vestrae mandatis pro informatione super expositis sumenda obtemperarem? Quare cum praefatus Reverendissimus Episcopus¹⁹⁷ ecclesiam sub invocatione sancti Jacobi Apostoli¹⁹⁸ eiusdem collationis tanquam haeredis in Święcice¹⁹⁹, lignea iam diruta, acin villa Rokitno²⁰⁰ posita, ad archidiaconum Varsaviensem²⁰¹ pro tempore spectante funditus ex lapidibus construere intendat, ac eiusdem villae et alteris adiacentis noncupatae Giełzow²⁰², fundum cum aliis bonis suis patrimonialibus permutare, ne propter confluentem fidelium multitudinem ad imaginem Beatae Virginis

¹⁹² Zob. dokument nr 5, przypis 151.

¹⁹³ Zob. przypis 176.

¹⁹⁴ Zob. przypis 151.

¹⁹⁵ Trudno ustalić adres.

¹⁹⁶ Zapewne chodzi tu o biskupa poznańskiego Mikołaja Święcickiego (1699-1707).

¹⁹⁷ Tamże.

¹⁹⁸ Św. Jakub, patron parafii Rokitno.

¹⁹⁹ Święcice, wieś w woj. warszawskim.

²⁰⁰ Rokitno, wieś w woj. warszawskim.

²⁰¹ Archidiakonem warszawskim był wówczas Stefan Rupniewski.

²⁰² Giełzew, wieś, dziś nie istnieje.

Mariae²⁰³, miraculis claram, quae in ea ecclesia veneratur, nimio concursu et occursu damna patiatur, in praeiudicium eiusdem archidiaconi? Is coram me de annuis redditibus earundem villarum seu bonorum archidiaconalium examinatus ac auditus fuit, qui affirmavit ex iis bonis non precepisse, nec percipere, nisi quingentos florenos annuos polonicales, atque si permutatio illa effectum habuerit se a praefato Reverendissimo episcopo inscriptionem ex adverso in eiusdem bonis pro florenis mille annuis recepturum, ultra summam trium millium florenorum similium, cuius praefatus Reverendissimus iam depositum ad emendam Varsaviae²⁰⁴ domum pro archidiacono pro tempore fecit.

Verum ut dicti archidiaconi assertio magis comprobaretur, quo ad quantitatem reddituum, bonorum archidiaconalium examinati sunt in cancellaria huius nuntiaturae duo testes nobiles, qui fuerunt eorundem bonorum arendatarii amboque (k. 25), medio iuramento deposuerunt se ad pluribus annis conduxisse dicta bona, seu villas effectum florenos huius monetae quingentos solvisse. Quorum quidem depositiones eorum manu signatas, in huius cancellariae documentis servari mandavi. Et si vero inter praefatum Reverendissimum Episcopum et eundem archidiaconum conventio inita, sit vendidi ea bona archidiaconalia et respective assignandae e converso inscriptionis florenorum mille annuatim in bonis patrimonialibus Świącice²⁰⁵, proxime adiacentibus eiusdem Reverendissimi Episcopi²⁰⁶, ulteriusque subministrandorum trium millium florenorum pro emenda domo archidiaconali. Nihilominus vel in favorem eiusdem archidiaconi conventum est, quod sibi consuetae decimae pertinentes ad archidiaconatum ex aliis villis, praeter duas villas vendendas reservatae sint adeo, ut dumtaxat bona ea archidiaconalia vendita censeantur.

Cum igitur dictorum bonorum effectus non excesserit, neque excedat florenos quingentos, ac in recompensationem archidiaconus florenos quingentos, ac in recompensationem archidiaconus florenos milla annuos in bonis propriis ac proximis Reverendissimi Episcopi²⁰⁷ recipere debeat, praeter praefatam trium millium florenorum polonicalium summam, quae sub deposito est, ad emendam archidiaconalem domum, nedum valde utilem pro archidiacono seu ecclesia conservet contractum et quod constructionem ecclesiae, ac fundationem domorum, ac reddituum pro sacerdotibus saecularibus in communi viventibus praefulgere videt. Quam quidem utilitatem cum ipsumet capitulum, cui congregato pro parte archidiaconi contractus in eundibus expositus fuit, maturae animadverterit (k. 26) consensum in scriptis praebuit, prout in hac cancellaria documentaliter constat, imo per syndicum ac procuratorem, quos audiivi penes me pro beneplacito Apostolico institit.

Verum in solum considero, quod si aliquando archidiaconus pro inscriptione illa, quae tamen hic est strictissimi valoris turbationem aliquam pateret, non abs re esset, si ultarius sacra Congregatio, quando videbit beneplacito

²⁰³ Zob. dokument nr 1, przypis 19.

²⁰⁴ Warszawa, stolica kraju.

²⁰⁵ Zob. przypis 199.

²⁰⁶ Zob. przypis 197.

²⁰⁷ Tamże.

Apostolico, ratum contractum habere adderet in scripto, ut in contractu faciendo apponat facultas archidiacono pro tempore apprehendendi et retinendi bona inscripta, etiam propria auctoritate et sine iudicii decreto, quando dictius Reverendissimus Episcopus, ac bonorum inceptorum successores et possessores, deficerent a solutione florenorum mille, ut supra inceptorum. Haec quo in unum collectae ex exercitio oboedientiae meae ad Eminentiam Vestram defero, eiusdem sapientissimae considerationi subiicio, dum Sacras Eminentiae Vestrae vestes humillime deoscolor.

Varsaviae, die 27 Julii 1701. Humillimus addictissimus et obsequentissimus servus, archiepiscopus Tarentinus.

Nr 10

Nominacja księdza Józefa Barra na proboszcza parafii Rokitno

Warszawa, 24 VII 1719

Biskup poznański Krzysztof Antoni Szembek udziela instytucji kanonicznej na urząd proboszcza parafii Świętego Jakuba w Rokitnie księdzu Józefowi Barrowi, regensowi Seminarium Świętego Jana Chrzciciela w Warszawie, kanonikowi gracyalnemu kapituły warszawskiej.

Oryginał nie znany.

Kopia, Archiwum Archidiecezjalne w Warszawie, *Iura ecclesiae Rokitnensis*, k. 27-29. Tytuł wpisu: "*Institutio Perillustris ac Admodum Reverendi Domini Josephi Barry, canonici Varsaviensis, regentis Seminarii Varsaviensis sancti Joanni Baptistae, ad ecclesiam parochialem Rokitnensem tituli sancti Jacobi*".

(k. 27) Christoforus Antonius de Stupow Szembek²⁰⁸, Dei et Apostolicae Sedis gratia episcopus Posnaniensis²⁰⁹, Admodum Reverendis, Venerabilibus ac Honorandis viris, parochis, commendariis, vicariis, mansionariis, altaristis, psalteristis, caeterisque presbyteris, quibusvis clericis, aliisque legitimis exsecutoribus. Nobis in Christo dilectis salutem in Domino.

Noveritis, quia nos vigore decreti iudicii nostri consistorialis Varsaviensis, sub die luna 24 mensis et anni currentium. Prolati ad ecclesiam parochialem Rokitnensem²¹⁰ tituli sancti Jacobi²¹¹, morte et obitu Admodum Reverendi olim Martini Marecki²¹², illique ultimi ac immediati possessoris, vacantem, Illustrum et Admodum Reverendum Josephum Barry²¹³, canonicum honorarium Varsaviensem, clericorum in communi viventium, Seminarii ad ecclesiam collegiatam Varsaviensem regentem, ad eadem ecclesiam (k. 28), per

²⁰⁸ Zob. dokument nr 3, przypis 115.

²⁰⁹ Poznań, stolica biskupia.

²¹⁰ Rokitno, wieś w woj. warszawskim.

²¹¹ Św. Jakub, patron parafii Rokitno.

²¹² Ks. Marcin Marecki, proboszcz parafii Rokitno do r. 1719.

²¹³ Ks. Józef Barr, kapłan ze Zgromadzenia Księży Komunistów, kanonik gracyalny warszawski, regens Seminarium Świętego Jana Chrzciciela w Warszawie, od 1719 r. proboszcz parafii Rokitno.

Illustrissimum Joannem Zebrzydowski, capitaneum Rogozicensem et Illustrissimam de Święcickie Zebrzydowska, consortes. Tum per generosos Barbaram de domo Święcicka, generosi Kretkowski, consortem legitimam et Franciscum Żukowski, nomine minorennium filiorum suorum, cum generosa itidem Święcicka, praefatae generosa Barbarae²¹⁴, sorore germana procreatorum, tamquam bonorum Święcice²¹⁵ et aliorum eo pertinentium haeredes et possessores et dictae ecclesiae vigore iuri patronatus, tam activi, quam passivi, legitimos patronos et collatores praesentatum, auctoritate ordinaria instituendum ac investendum esse duximus.

Uti quidem praevio examine et recepto ab ipso iuxta praescriptionem Sacrosancti Concilii Tridentini, tum et bullae Pii Papae IV, super catholicae fidei professione²¹⁶, firmiter tenenda et observanda, tum quoque de oboedientia ac reverentia nobis et Illustrissimis successoribus, Nostris episcopis Posnaniensibus, canonice intrantibus praestanda et exhibenda, de quo non alienandis dictae ecclesiae bonis et proventibus, quinimo alienatis et distractis, pro posse recuperandis, solito corporali iuramento ad Sancta Dei Evangelia, flexis genibus²¹⁷, praestito per manus Perillustris Domini iudicis nostri surrogati, consistorii Varsaviensis, impositionem capiti ipsius, instituimus ac investimus in Dei nomine per praesentes, curam animarum, administrationem spiritualium et regimen (k. 29) temporalium rerum, eidem dictae parochialis in Rokitno plene commitendo. Quocirca vobis exsecutoribus, supra scriptis in virtute sanctae oboedientiae et sub excommunicationis poena mandamus, quatenus dum et quando pro parte moderni Illustris instituti nostri, tenore praesentium requisiti fueritis, seu alter vestrum requisitus fuerit, ipsum in et ad realem, actualem et corporalem dictae parochialis ecclesiae in Rokitno²¹⁸ tituli sancti Jacobi²¹⁹, omniumque illius iurium et pertinentiarum possessionem ponatis et intromittatis, seu alter vestrum ponat, idueat et intromittat.

Facientes ipsi de omnibus ac singulis eius proventibus et obventionibus, generaliter universis, per eos ad quos pertinet, plenarie et integere responderi et vosmetipsi quantum in vobis est respondebis²²⁰. In quorum fidem praesentes manu Perillustris Domini Iudicis surrogati nostri subscriptas et sigillo nostro communiri fecimus. Datum Varsaviae, hac die Luna 24 mensis Iulii, anno Domini 1719.

Zakończenie

Wydanych zostało drukiem dziesięć dokumentów związanych z parafią Rokitno z XVII i początku XVIII wieku. Niektóre z nich pochodzą z wcześniejszego okresu i wyjaśniają pewne sprawy parafialne. Z treści pism

²¹⁴ Zebrzydowscy, Kretkowscy, Żukowscy i Święcicy, patronowie i kolatorzy kościoła Świętego Jakuba w Rokitnie.

²¹⁵ Święcice, wieś w woj. warszawskim.

²¹⁶ Zob. dokument nr 5, przypis 151.

²¹⁷ Tamże.

²¹⁸ Zob. przypis 210.

²¹⁹ Zob. przypis 211.

²²⁰ Dziura w papierze.

dowiadujemy się o istnieniu w Rokitnie obrazu Najświętszej Maryi Panny, słynącego łaskami. Kościół Świętego Jakuba był miejscem pielgrzymek. Kult Maryjny rozwijał się, a sanktuarium przyciągało rzesze wiernych z hołdem wiary.

Sprawozdanie z wizytacji dwóch kościołów parafialnych z 1616 r. podaje krótki opis tych świątyń wraz z budynkami parafialnymi i uposażeniem. Sześć dokumentów - to nominacje na urząd proboszcza-prepozyta. Choć pisma te są w treści do siebie podobne, to jednak i tu można zauważyć pewne nowe elementy.

Z chwilą przekazania parafii Rokitno księżom komunistom placówka ta podniesiona została do rangi prepozytury, gdzie proboszcz nazywany był prepozytem, a współpracownicy tworzyli kolegium wikariuszy i zobowiązani byli do życia wspólnego. Należy przypuszczać, że w takich okolicznościach obowiązki duszpasterskie były lepiej spełniane.

DIX DOCUMENTS LIÉS À LA PAROISSE ROKITNO

Résumé

Le village Rokitno, situé près de Błonie a été une localité connue déjà au Moyen Âge. Cette bourgade a été partagée alors en 2 parties: Rokitno Dolne et Rokitno Górne. Rokitno Dolne, avec l'église de Saint Adalbert (probablement XIe siècle) faisait parti, dans la période ultérieure, de la dotation de l'archidiocèse de Czersk et de Varsovie. Par contre, Rokitno Górne constituait la propriété de la noblesse locale, qui a été fondatrice de l'église de Saint Jacques (XIIe siècle). A partir donc du XIIIe jusqu'au XVIIe siècle, il y existait deux postes de prêtrise: Rokitno Górne et Rokitno Dolne. Mais en 1698, grâce aux soins de l'évêque M.Święcicki, ces deux paroisses ont été réunies et confiées sous la régie des prêtres - communistes.

Le présent article contient 10 documents de la paroisse Rokitno, du XVIIe et du début du XVIIIe siècle. Certains se réfèrent, dans leur contenu à la période antérieure, donnant une explication de certaines questions paroissiales. Nous apprenons de ces documents de l'existence à Rokitno de l'image de Sainte Marie, célèbre pour ses grâces l'église de Saint Jacques est devenue lieu des pèlerinages. La visitation des deux églises paroissiales de 1616 donne une brève description de ces sanctuaires, y compris des bâtiments paroissiaux et leur équipement. Six documents sont les nominations au poste de curé - préposit de la paroisse Rokitno. Bien que ces documents se ressemblent dans leur contenu, nous pouvons remarquer, ici également, des éléments nouveaux. Du moment de la mise de la paroisse à la disposition des prêtres communistes, elle a été élevée au rang de prépositure, où le curé a été nommé préposit, et ses collaborateurs formaient le collège des vicaires.